

дослідження вказують, що жінки, як правило, негативно реагують на такі форми як залякування, тиск та ін. Для представників цієї статі більш результативними є м'які форми управлінської комунікації, зокрема: особисті консультації, надихаючі заклики та ін.

Також з огляду на збільшення кількості жінок на керівних посадах в органах влади, варто відзначити, що окрім вище вказаних рекомендацій по формуванню управлінської комунікації, керівницям не потрібно переймати риси та поведінку, яка притаманна чоловікам-керівникам для досягнення успіху. Останнє навпаки виступає перешкодою, оскільки для жодного гендеру така позиція не є прийнятною.

Резюмуючи всі вище наведені положення, можна дійти висновку, що російсько-українська війна здійснила вплив на гендерні виміри управлінської комунікації в органах влади. З огляду на загальну мобілізацію все більше представників жіночої статі почали обіймати посади в даних органах в тому числі й керівні. Все це обумовлює необхідність не лише зміни форм управлінської комунікації на м'якші, а й формування управлінсько-комунікативних стратегій для новопризначених жінок-керівників.

Список використаних джерел:

1. Конституція України від 28 червня 1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141
2. Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію: Закон України від 21 жовтня 1993 року № 3543-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 44. Ст. 416.
3. Про загальну мобілізацію: Указ Президента України від 24 лютого 2022 року № 69/2022. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/692022-41413>

Ключові слова: гендерні виміри, управлінська комунікація, органи влади, російсько-українська війна, мобілізація.

Key words: gender dimensions, managerial communication, authorities, Russian-Ukrainian war, mobilization.

ВОРОБІЙОВ ВІТАЛІЙ АНАТОЛІЙОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри політичних теорій*

ПАРТІЇ ЯК ІНСТИТУТ ПОЛІТИЧНОГО ПРЕДСТАВНИЦТВА: ВІД ОЛІГАРХІЗАЦІЇ ДО САМООРГАНІЗАЦІЇ

Феномен політичного представництва є однією з визначальних ознак демократичного політичного режиму, який характеризується певною специфікою у перехідних країнах. Елементи політичного

представництва можна відшукати у античну епоху та у середньовіччі, а в епоху модерну демократичний поступ забезпечували такі інститути політичного представництва, як парламент та партії. В інформаційну епоху політичне представництво неможливо уявити без мережі комунікацій між суспільними групами та публічною владою за посередництвом інституту масмедіа.

Політичні та правові ідеї щодо обґрунтування сутності політичного представництва давно стали класичними у дискурсі політичної науки. Серед сучасних українських дослідників різних аспектів політичного представництва слід назвати Н. Бедрак, Л. Кормич, А. Кройтора, О. Ларченко, В. Степаненка, О. Фісуна, М. Чабанну, ін. Серед зарубіжних дослідників слід відзначити таких авторів, як Дж. Бінгем Пауелл (Powell Jr. G. B.), Френк Анкерсміт (Ankersmit F. R.), Ендрю Рехфельд (Rehfeld A.), Руді Андевег (Andreweg R. B.) та Джей Томассен (Thomassen J. J.), ін. Ф. Анкерсміт наголошує: «Історичний підхід до політичних систем передбачає, що кожна з них несе у собі відбиток тієї специфічної проблеми, яку вона була покликана вирішити; інакше кажучи, будь-яку політичну систему можна вважати відповіддю на необхідність вирішити якесь нагальне питання. Якщо ми хочемо зрозуміти природу будь-якої з наявних політичних систем і визначити, на що вона здатна (або нездатна), нам слід виявити хоча б імовірно ту політичну чи соціальну проблему, на вирішення якої була спочатку спрямована дана система. Це важливо тому, що первинний імпульс, як це не дивно, дуже великою мірою визначає – й визначатиме – особливості функціонування, характер реакцій і, умовно кажучи, «політичну психологію» аналізованої системи» [1, с. 15]. Розуміючи, що вплив пострадянських політичних практик продовжує певною мірою визначати стан політичного представництва в Україні, сформулюємо дилему подальшого розвитку політичних партій: або збереження олігархічної моделі функціонування партій, або перетворення партій на інститут представництва інтересів соціальних груп. Останнє передбачає широке використання механізмів самоорганізації.

Без забезпечення політичного представництва на основі самоорганізації суспільних груп уявляється вкрай складним завданням побудова сучасної демократичної системи в Україні, а отже – й реалізація європейського вибору.

Як зазначає українська дослідниця М. Ларченко: «Політичне представництво – це діяльність, внаслідок якої громадяни беруть участь у процесі прийняття державних рішень. Сьогодні представництво як практика в усьому світі поширюється в рамках демократизації. Більш конкретно політичне представництво можна розділити на декілька аспектів: представлення як формальну структуру, описове та символічне представлення, а також змістовне представлення. Політичне представництво розглядається як діяння в інтересах інших осіб» [2, с. 24].

Політичні партії є одним із головних елементів інституціоналізації політичного представництва. На сучасному етапі від взаємодії між партіями, парламентом та масмедіа безумовно залежить результат

демократичного переходу та європейський вибір України. Міжінституційна взаємодія є складовою демократичного політичного вибору, як курсу на визначення та реалізацію суспільного інтересу [6].

Процес забезпечення політичного представництва в українському суспільстві спотворюється олігархізацією політичних партій. Це означає, що партії не представляють інтереси великих суспільних груп (класів), а штучно створюються як електоральні проекти. Модель діяльності партій як олігархічних проектів передбачає активне використання комунікативних технологій (від пропаганди до політичного PR) у масмедіа саме під час виборчого процесу. Олігархізація партій унеможливорює повноцінне політичне представництво. Адже, олігархічні партії захищають, цілком природно, приватні та корпоративні інтереси фінансово-промислових груп. Саме тому однією із особливостей політичного процесу в Україні є «партії – метелики». Завдяки фінансовій та медіа-підтримці з боку олігархії вони швидко набирають рейтинг перед виборами, а одразу після них – стрімко втрачають підтримку громадян. Тобто, йдеться про зміну партійних брендів та облич, які представляють інтереси олігархії у парламенті, а не про вираження та захист інтересів великих соціальних груп [5].

Як зазначається у дослідженні Центру Разумкова: «Партійна система є важливою складовою політичної системи України. З 1998 р. саме висунуті партіями кандидати отримують переважну більшість депутатських мандатів на виборах до Верховної Ради, а також значну частину місць у виборних органах влади місцевого рівня. Водночас, партійна система України є дуже нестабільною. Нові партії швидко здобувають прихильність виборців, і так само швидко її втрачають. Партіям, що пройшли до Парламенту, рідко вдається затриматися там більше, ніж на два терміни поспіль. Діяльність партій концентрується на головній меті: перемагати на виборах. Поза виборчим процесом активність партійних структур значно знижується» [3].

Наголосимо на особливості української моделі олігархізації політичних партій – широкому використанню масмедіа, медіакратії та технологій медіа-скандалів. Саме масмедіа сприяють підміні національного (суспільного) інтересу зіткненням приватно-корпоративних інтересів олігархів. Відзначимо: «...дискурс медіа сьогодні формується розважальними ток-шоу на політичну тематику та обертається навколо медіа-скандалів... в Україні застосування раціональної аргументації в дискурсивному просторі з метою переконання громадян поступилося місцем медіатизації політики. А політичний дискурс став простором спрощеного сприйняття реальності, місцем емоційного шантажу громадян із боку журналістів та експертів... Маємо ірраціональний медіа-дискурс, який спотворює раціональний електоральний вибір та створює навіжену урядову політику» [4, с. 87].

Водночас, українське суспільство неодноразово переконливо демонструвало здатність до самоорганізації під час революційних подій та воєнного стану. Це дозволяє стверджувати необхідність переходу від олігархізації до самоорганізації політичних партій як інституту полі-

тичного представництва. Використовуючи метафору синергетичної парадигми, інституційний партійний «порядок» має утворюватись із соціального «хаосу» взаємодії різних суспільних груп.

Таким чином, європейський вибір України потребує здійснення вибору демократичної моделі політичного представництва. Ця модель має складатись із двох елементів. По-перше, вибір між олігархічною моделлю функціонування псевдопартійних проєктів та самоорганізацією суспільства з подальшою інституціоналізацією у вигляді реальних політичних партій. По-друге, вибір пропорційної електоральної системи з відкритими списками.

Список використаних джерел:

1. Анкерсмит Ф. Р. Репрезентативная демократия. *Логос*. 2004. № 2 (42). С. 15–40.
2. Ларченко М. Принцип представництва в парламенті України в контексті європейської парламентської традиції. *Право і суспільство*. 2021. № 4. С. 20–28.
3. Партійна система України після 2019 року: особливості та перспективи розвитку (2020) Київ: Центр Разумкова. URL : https://razumkov.org.ua/uploads/article/2020_part_sistem.pdf
4. Яковлев Д. В. Дискурс вітчизняних медіа щодо країн Балтії. *Актуальні проблеми філософії та соціології*. 2020. Вип. 26. С. 82–87.
5. Yakovlev D., Kroitor A. (2020) Post-election situation in Ukraine: changing faces or ideological transformations? In Contemporary issues of the world community and the role of social sciences in ensuring its development. Lviv : Liha-Pres,
6. Yakovleva L., Yakovlev D. Institutional interaction and political choice in a transitional society. What role for the social sciences. *Nationalism and Ethnic Politics*. 2020. Vol. 2(4). P. 582–608.

Ключові слова: партії, політичне представництво, самоорганізація, олігархія, медіакратія, соціальні трансформації.

Key words: political parties, political representation, self-organization, oligarchy, mediocracy, social transformations.

ДМИТРИЄВ ВАДИМ ВАДИМОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри політичних теорій*

ВПЛИВ МЕДІАТИЗАЦІЇ НА ФОРМУВАННЯ ПОЛІТИЧНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

У сучасному світі відбуваються трансформації політичної ідентичності. Зміни у масовій поведінці, сприйнятті та інтерпретації соціальної